

بررسی اثربخشی بازی های آموزشی و تاثیر در روش تدریس معلمان

آزاده قاسمی

کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش پیش دبستانی و دبستان، دانشگاه پیام نور واحد پادگان

چکیده

هدف از انجام این تحقیق، بررسی اثربخشی بازی های آموزشی و تاثیر در روش تدریس معلمان است. یکی از مسائل مهمی که در بحث آموزش مطرح می باشد استفاده از بازی در فرایند یادگیری و یاددهی می باشد. اصولاً روش های تدریس فعال نسبت به روش های دیگر از بازدهی بهتری برخوردارند. یکی از این روش های تدریس فعال بازی می باشد. کودک با بازی کردن محیط و دنیای خودش را می شناسد. بازی از جمله روش های بسیار مفید برای ایجاد انگیزه و جذاب برای درگیر کردن کودک با مباحث آموزشی است که بعضاً کمتر مورد توجه قرار گرفته است. توانمندی و قدرت تأمل و تفکر دانش آموزان در حین بازی منجر به شکوفایی خلاقیت و درک طولانی تر مفاهیم، از جمله مسائل ریاضی می شود. این مقاله به شیوه مروری - کتابخانه ای انجام شده است. هدف از انجام این تحقیق، بررسی اثربخشی بازی های آموزشی و تاثیر در روش تدریس معلمان است که برای این منظور به روش های تدریس مبتنی بر بازی و نقش هر کدام در یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخته شده است. نتایج نشان داد بازی در تسریع عملیات و درک مفاهیم و اعمال ریاضی، پیشرفت تحصیلی درس زبان انگلیسی و ابراز وجود زبان آموزان ۸ تا ۱۲ ساله، ایجاد انگیزه، یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در درس ها بسیار با اهمیت می باشند.

کلیدواژه ها: تدریس معلمان، پیشرفت تحصیلی، بازی های آموزشی، روش تدریس

۱- مقدمه

آموزش و به تبع آن روش‌های آموزشی بیشترین اثر و نقش را بر ذهنیت و تمدن سازی جوامع بر عهده دارند. با عنایت به نقش و اهمیت آموزش در زندگی روزمره و پیشرفت جوامع بشری، در نظر گرفتن بازی در ارائه آموزش‌ها به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای مشارکت طلبی و ایجاد انگیزه در فراگیران، از ضرورتی بسیار برخوردار می‌باشد. انتخاب بازی به عنوان اساس فرآیند یاددهی یادگیری، می‌تواند نقطه عزمی در راستای کسب تجربه ضروری برای ایجاد تغییرات پایدار رفتاری یا همان یادگیری فراگیران باشد. (قنواتی، محمدی احمدآبادی، ۱۳۹۹).

در گذشته شیوه انتقال مفاهیم به صورتی بوده که دانش آموزان تنها به حفظ اطلاعات برای گرفتن نمره و گذراندن یکمقطع تحصیلی می‌پرداختند و دانش آنان به سطوح پایین شناختی محدود می‌شد. با توجه به گسترش اطلاعات، نیازمند تغییرات اساسی در حوزه آموزش می‌باشیم که مطالب را به شیوه‌های جذاب‌تر به دانش آموزان منتقل کند و فرآیند یاددهی- یادگیری را تعمق بخشد. صنعت بازی سازی می‌تواند چنین تحولی را نظام آموزشی رقم بزند و انگیزه‌های را در دانش آموزان ایجاد کند که با اشتیاق بیشتری به فراگیری مطالب درسی بپردازند. (بهداری و همکاران، ۱۳۹۹).

بازی فرایندی است که کودک از طریق آن، با جهان پیرامون خود به تعامل می‌پردازد و شخصیت وی شکل می‌گیرد. بدین جهت پرداختن به بازی به عنوان وسیله‌ای برای آموزش و یادگیری اهمیت زیادی دارد. (بختیاری، مهرزاد، ۱۳۹۸).

بیان مسئله تحقیق

نظام آموزشی دارای مسائل متعددی است که از بین آنها مسئله افت تحصیلی به صورت‌های گوناگون از جمله: افت تحصیلی در ریاضی، یکی از مهم‌ترین مسائل گریبان‌گیر است. یافته‌های متعدد نشان داده است پیشرفت تحصیلی در درس ریاضی نه تنها از ساختارهای دانش و فرایندهای پردازش اطلاعات تأثیر می‌پذیرد، بلکه به عوامل انگیزشی از جمله باورها، نگرش‌ها، ارزش‌ها و اضطراب مربوط می‌شود. استفاده از بازی، ابزار طبیعی برای ارتقاء نگرش مثبت در خصوص یادگیری است. (موسوی و همکاران، ۱۳۹۹).

یکی از مسائل مهمی که در بحث آموزش مطرح می‌باشد استفاده از بازی در فرایند یادگیری و یاددهی می‌باشد. اصولاً روش‌های تدریس فعال نسبت به روش‌های دیگر از بازدهی بهتری برخوردارند. یکی از این روش‌های تدریس فعال بازی می‌باشد. کودک با بازی کردن محیط و دنیای خودش را می‌شناسد. بازی از جمله روش‌های بسیار مفید برای ایجاد انگیزه و جذاب برای درگیر کردن کودک با مباحث آموزشی است که بعضاً کمتر مورد توجه قرار گرفته است. (نیکخواه و همکاران، ۱۳۹۹).

یکی از فعالیت‌های لذت بخش و سازنده برای همه، خصوصاً برای کودکان و نوجوانان، بازی است. کودکان از طریق بازی‌ها که با هیجان همراه است، زندگی در دنیای آینده را تمرین می‌کنند. ویژگی‌های هر بازی و فایده‌های آن در رشد همه جانبه قوای ذهنی، جسمی، شخصیتی و اجتماعی کودک باعث شده است توجه تعداد زیادی از دست اندکاران تعلیم و تربیت به چگونگی نقش آن در امر آموزش کودکان معطوف شود، بازی برای درمانگران وسیله مناسبی است تا به دنیای کودکان راه یابند و آن را بهتر بشناسند و به مشکلات آنان پی ببرند. (شاکری بلیلی و همکاران، ۱۳۹۷).

اهمیت و ضرورت تحقیق:

بازی‌های مختلف رفتار کودکان را به روشهای مختلف تحت تأثیر قرار می‌دهند. برخی از بازی‌ها تأثیر قدرتمندی بر تفکر کودکان، تعامل با همسالان و ابراز خلاقانه دارند. کودکان را هنگام بازی بهتر و دقیق‌تر می‌توان شناخت. نقش‌هایی که کودکان در بازی بر عهده می‌گیرند و رفتارهای آن‌ها در این هنگام نشان دهنده عوالم درونی آنهاست؛ به همین دلیل بازی‌های گروهی اهمیت فوق العاده‌ای در امر تعلیم و تربیت دارند. بازی به حفظ سلامت جسمی و عصبی کودک نیز کمک می‌کند. بازی بخش مهمی از رشد و پیشرفت کودکان و دانش آموزان است و علاوه بر سلامت جسمی، بر سلامت روانی کودکان نیز تأثیر مثبت می‌گذارد. (قادری و همکاران، ۱۳۹۹).

توانمندی و قدرت تأمل و تفکر دانش آموزان در حین بازی منجر به شکوفا شدن خلاقیت و درک طولانی تر مفاهیم، از جمله مسائل ریاضی می‌شود. ایجاد خلاقیت و بازی در آموزش به دانش آموزان توانایی دیدن آنها به شیوه‌های جدید، فراتر رفتن از چهارچوب‌ها، فکر کردن به شیوه متفاوت، خلق چیزهای جدید، استفاده کردن چیزهای نامربوط برای تبدیل آن به شکل‌های جدید و... می‌شود. یک معلم خلاق می‌تواند شاگردان را عاشق درس و کتاب کند. بازی از ضروریات زندگی کودکان است و بخش جدا نشدنی آن‌ها از فعالیت‌های روزمره می‌باشد به همین دلیل بازی به عنوان طبیعی‌ترین وسیله آموزش و یادگیری کودک شناخته می‌شود. (عابدی، ۱۳۹۹).

ایجاد موقعیت‌های یادگیری تعاملی، روش‌های مطلوب آموزش و پرورش به شمار می‌آید. پژوهشگران و دانشمندان در حوزه آموزش و پرورش، ارزش‌های والای تعاملی بودن محیط‌های آموزشی را پیوسته مطرح و بر آن تأکید کرده‌اند. این محیط‌ها شامل موقعیت‌هایی هستند که در آن‌ها دانش آموزان به جای اینکه گیرندگان غیرفعال اطلاعات از منابع آموزشی باشند، خود به طور مستقیم در فرایند یادگیری شرکت فعالانه دارند. یکی از موقعیت‌های تعاملی بین شاگرد و معلم، بازی‌های آموزشی است که در بطن خود، دارای هدف آموزشی است؛ یعنی انتقال نکته‌ای خاص، برجسته کردن قابلیت‌های ویژه با تعمیق مهارت‌ها. بازی‌های فکری خوب و خرید وسایل آموزشی مناسب برای دانش آموزان، نقش مهمی در تقویت هوش آنها دارد. بازی‌های فکری یکی از مهم‌ترین شیوه‌های یادگیری خردسال و پیش دبستانی و مقطع ابتدایی است. (مقدسی و همکاران، ۱۳۹۹).

مبانی نظری:

کلیه فعالیت‌های آموزشی و پرورشی در رشد و شکوفایی استعدادها و توانایی‌های دانش آموزان تأثیر بسزایی دارند. آموختن و درک اصول اساسی یک موضوع تنها در فرا گرفتن اصول کلی آن خلاصه نمی‌شود بلکه باید از توانایی کشف جدید و حل مساله برخوردار باشد. متخصصان برنامه ریزی درسی معتقدند که؛ اصول اساسی موضوعات درسی باید به گونه‌ای ارائه شوند که کشف نهایی مجهولات توسط دانش آموز صورت پذیرد. پس برای اینکه دانش آموز بتواند مسائل ریاضی را درک کرده و به کشف مجهولات بپردازد آموزش باید با محیط زندگی وی مرتبط شود. بازی (Play) یکی از موثرترین و بهترین راه‌های آموزش به کودکان است. آموزش از راه بازی چند مزیت دارد، از آنجایی که دانش آموزان بازی را دوست دارند و نیز در موقعیت بازی خود درگیر هستند و بازی موقعیت‌های پیچیده زندگی و مفاهیم مشکل آموزشی را به گونه‌ای ساده نمایان می‌کند، آنان دچار رخوت نمی‌شوند و در نتیجه مفاهیم را به راحتی می‌آموزند. (صفاری، ۱۳۹۵).

ایجاد موقعیت‌های یادگیری تعاملی، روش‌های مطلوب آموزش و پرورش به شمار می‌آید. پژوهشگران و دانشمندان در حوزه آموزش و پرورش، ارزش‌های والای تعاملی بودن محیط‌های آموزشی را پیوسته مطرح و بر آن تأکید کرده‌اند. این محیط‌ها شامل موقعیت‌هایی هستند که در آنها دانش آموزان به جای اینکه گیرندگان غیرفعال اطلاعات از منابع آموزشی باشند، خود به طور مستقیم در فرایند یادگیری شرکت فعالانه دارند. یکی از موقعیت‌های تعاملی بین شاگرد و معلم، بازی‌های آموزشی است که در بطن خود، دارای هدف آموزشی است. (قلی پور و همکاران، ۱۳۹۵).

نیاز به روش‌های نوین تدریس با توجه به پیشرفت روز افزون علم و فناوری حس می‌شود، باید به دنبال روش‌های تدریسی بود تا بتوان دانش آموزان را از حفظ طوطی وار به سوی یادگیری سوق داد. روش‌های فعال تدریس روش‌هایی هستند که فعالیت‌های ذهنی دانش آموزان را در زمینه نیازهای عمومی وی بر می‌انگیزد. یکی از روش‌های یادگیری فعال استفاده از بازی است. آموزش مبتنی بر بازی، استفاده از بازی در آموزش نقش بسزایی در فرایند یادگیری و ایجاد انگیزه در دانش آموزان ایفا می‌کند. (صیف و همکاران، ۱۳۹۷)

بازی در عین این که وسیله سرگرمی است، جنبه آموزشی و سازندگی نیز دارد و در برخی موارد اشتغال کودک به بازی بیش از ارزش خواندن کتاب است، کودکان در خلال بازیها به ویژه بازیهای آموزشی، به مفاهیم ذهنی جدیدی دسترسی پیدا می‌کنند و مهارت‌های بیشتر و بهتری را کسب می‌کنند. آنان به کمک بازی تجارب ارزنده‌ای به دست می‌آورند. در حین بازی مطالب آموختنی، بدون فشار و با میل و رغبت فراگرفته می‌شود. به همین دلیل برخی از مربیان دست اندرکاران تعلیم و تربیت

معتقدند که هرگونه مطالب درسی را باید فقط همراه با بازی به کودک آموخت و اصولاً بهتر است ساعات رسمی دروس مدارس ابتدایی را به ساعات بازیهای خلاق و آموزنده تبدیل کرد. (شکفته و همکاران، ۱۳۹۴).

تعریف بازی:

هر نوع فعالیتی که، توسط کودکان به منظور تفریح انجام گیرد، بازی نامیده می‌شود. مربیان ورزش از بازی تلقی جامع‌تری دارند. آن‌ها معتقدند که (بازی عبارت است از فعالیتی که افراد با میل و رغبت در اوقات فراغت انجام می‌دهند).

بر خلاف نظریات گذشتگان که بازی را تنها وسیله‌ای برای اتلاف انرژی مازاد بدن می‌دانستند، کودکان به هنگام بازی بخشی از نیروی ذهنی و بدنی خود را بکار می‌گیرند. و بازی را بخشی از زندگی خویش به حساب می‌آورند اما نباید این نکته را فراموش کرد که کودک از انجام این فعالیت لذت می‌برد.

در یک فرهنگ لغت ۱۰ معنای متفاوت برای واژه - در جایگاه اسمی - و ۲۴ معنای متفاوت برای واژه (بازی کردن) - در جایگاه فعلی - دیده می‌شود. اما به نظر می‌رسد که واژه (بازی) برای افراد مختلف، کاربردهای متفاوتی را دارد. برای روشن شدن این مبحث به مثال‌های ذیل توجه نمائید:

۱- مادری که از سر و صدای فرزندش به ستوه می‌آید فریاد می‌زند: «برو بیرون، این قدر اذیتم نکن، برو بازی تو بکن» این مادر به فرزندش می‌فهماند که من مشغول هستم و شما نیستید. کار من با اهمیت است و کار شما بی اهمیت می‌باشد. متأسفانه دیدگاه بسیاری از مادران بدین صورت است.

۲- در یک کلاس معلم به شاگردانش می‌گوید: «به جای بازی پشت میزتون فقط باید درس بخونید.»

۳- بازدید کننده‌ای - از کلاس درس یک دبستان - هنگامی که دانش آموزان کلاس را ترک می‌کنند به دانش آموزان می‌گوید: «شما آنقدر چیزهای جالب توجه برای بازی کردن دارید که من مایلم مجدداً به مدرسه شما بیایم و شما را ملاقات کنم.»

دانش آموزان ناراحت می‌شوند و اعتراض می‌نمایند «ما داریم کار می‌کنیم بازی نمی‌کنیم». در این مثال بازی، با کار متفاوت است اما ما نمی‌توانیم این نکته را بیان نمائیم که بازی، متضاد کار است. در حقیقت در قرن اخیر فیلسوفان و روان شناسان همواره در صدد بوده‌اند که در پیرامون فعالیت‌های کودکان به کشف حقایقی ناآشنا گردند. آنان دریافته‌اند که راه‌های بسیاری برای مشاهده کودکان، در هنگام بازی وجود دارد و در موقعیت‌های متفاوت، باید از روش‌های مناسب با آن استفاده کرد. زیرا هر شیوه‌ای ارزش خاص خود را دارد. اگر فردی تمایل دارد به صورت محسوس به بازی نظر بیافکند، نخست باید از راهکارهایی که صاحب نظران در این زمینه مطرح کرده‌اند آگاهی داشته باشد.

نظرات متخصصان تعلیم و تربیت در پیرامون بازی:

تا کنون نظریات بیشماری، پیرامون بازی کودکان مورد بحث و بررسی قرار گرفته است اما با این وجود ما نمی‌توانیم یک تعریف جامع را برای بازی کودکان بیابیم. زیرا بازی خون جاری در رگ‌های زندگی کودکان است. برای آشنایی با دیدگاه‌های نظریه پردازان به تعاریف ذیل توجه نمایید:

ماریا مونته سوری: «بازی حرفه کودک است.»

جان دیویی: «بازی چیزی است که در حال انجام دادن از آن لذت می‌بریم. اما کار چیزی است که، پایان آن خوش آیند می‌باشد.»

زیگموند فروید: «بازی موقعیت‌هایی را فراهم می‌آورد که عواطف، به طور واضح بیان شده و همچنین رشد پیدا کنند.»

ژان پیاژه: «آیا این بازی نیست که به کودک اجازه می‌دهد تا نشانه‌ها را جایگزین واقعیت‌های زندگی کند؟»

ویگوتسکی: «بازی به رشد و پیشرفت روز افزون کودک کمک می‌کند.» مقاله مشاوره‌ای، (مقاله روانشناسی).

امروزه شیوه‌های نوین آموزشی در بهبود عملکرد نظام آموزشی بسیار یاری رسان بوده‌اند. یکی از این شیوه‌ها، استفاده از بازی‌ها و سرگرمی‌های مناسب جهت افزایش میزان یادگیری دانش آموزان است.

نظرات دانشمندان و متخصصان در مورد اهمیت بازی و تأثیر بازی‌های آموزشی بر مغز و عملکرد آن نیز بررسی شده است. هم‌چنین با استفاده از تعاریف علمی و معرفی بخش‌هایی از مغز، تأثیر مستقیم بازی و سرگرمی را بر بخش‌های مختلف مغز بررسی شده است. (فاروقی و همکاران؛ ۱۳۹۸).

پیشینه تحقیق:

مطالعه‌ای که همتی علمدارلو و قلی‌پور (۱۳۹۹) با عنوان تأثیر روش‌های تدریس مبتنی بر بازی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام شده است حاکی از آن است که استفاده از بازی‌های متناسب با شرایط رشدشناختی کودک موجب پرورش روح همکاری و همبازی در میان کودکان، بروز فضایل اخلاقی سازنده در کودکان، احساس استقلال و سربلندی، یادگیری بهتر مطالب درسی، انجام تکالیف آموزشی، رشد جسمانی و عاطفی و ذهنی کودکان، رشد خلاقیت کودکان و برقراری رابطه بهتر با دیگران، ثبات شخصیت، مسئولیت‌های کودکان در اجتماع آینده می‌گردد. لذا به مربیان و آموزگاران محترم توصیه می‌گردد از توجه به بازی‌های آموزشی غافل نشوند.

در پژوهشی که جعفری زارع و همکاران (۱۳۹۹) تحت عنوان نقش روش تدریس ریاضی به کمک بازی‌های هدفدار آموزشی در تعامل دانش‌آموزان ابتدایی انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که به منظور بهبود نگرش ریاضی، به نقش عوامل انگیزشی به ویژه بازی‌های هدفدار در کلاس درس توجه نمود و روش‌های آموزش ریاضی را در مسیر ایجاد علاقه به این درس سوق داد. در تحقیقی که رضایی و همکاران (۱۳۹۹) با عنوان تأثیر بازی‌های رایانه‌ای بر انگیزه پیشرفت تحصیلی درس ریاضی دانش‌آموزان پسر با اختلال یادگیری انجام داده‌اند به این نتیجه رسیدند که استفاده از بازی‌های رایانه‌ای به طور معناداری باعث افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری ریاضی می‌شود.

در پژوهشی که قاسمی (۱۳۹۹) تحت عنوان بررسی نقش بازی در بهبود کیفیت یادگیری دانش‌آموزان مقطع ابتدایی به عمل آورده است به این نتیجه رسیده است که یادگیری برای معلمان و افراد مؤثر در حیطه آموزش همواره چالش بوده است، بازی نه تنها تفهیم مطالب درسی را راحت‌تر می‌کند بلکه مدیریت کلاس توسط معلمان را نیز تسهیل می‌بخشد و به طور کلی راندمان آموزش را بالاتر می‌برد. بازی تفکر فعال و نقادانه را در دانش‌آموزان رشد می‌دهد و به دانش‌آموزان آزادی عمل نسبی می‌بخشد که به کمک آن بر تفکر و اندیشه خود تکیه کنند. استفاده از بازی در آموزش مزایا و معایب دارد که می‌توان گفت تبحر و تجربه معلمان است که میزان اثرگذاری آن را افزایش می‌دهد.

در تحقیقی که غلامپور (۱۳۹۹) تحت عنوان اثربخشی بازی‌های آموزشی بر یادگیری درس ریاضی دانش‌آموزان با تأکید بر بازی ستاره انجام داده است به این نتیجه رسیده است که بازی در تسریع عملیات و درک مفاهیم و اعمال ریاضی، مؤثر است. در مطالعه‌ای که زارع خورمیزی و همکاران (۱۳۹۹) تحت عنوان نقش بازی مبتنی بر خلاقیت در خودباوری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تحت تأثیر عوامل مختلفی است که اگر این عوامل و چگونگی تأثیر آنها در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مورد شناسایی قرار گیرد، به خوبی می‌توان به اهداف نظام تعلیم و تربیت دست یافت. آموزش بازی مبتنی بر خلاقیت به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا چیزهای تازه را کشف کرده به خاصیت اشیا پی ببرند، دنیای اطراف خود را بهتر بشناسند، به افکار خود نظم دهند و مطالب را بدون فشار و با رغبت خویش یاد بگیرند. با توجه به اینکه دانش‌آموزان زمان زیادی را صرف بازی می‌کنند و اکثر آنها در طول روز مشغول انجام بازی هستند می‌توان در غالب بازی‌ها مطالب زیادی را به آنها آموخت. سن کودکی اکثراً توأم با آموختن چیزهای جدید است در صورتیکه بتوان راهکارهای جدیدی را جهت آموزش اتخاذ نمود می‌توان علاقه دانش‌آموزان را به مطالب درسی افزایش داد. در مطالعه‌ای که مهرزاد و بختیاری (۱۳۹۸) تحت عنوان بررسی رابطه روش تدریس همراه با بازی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که بازی فرصت‌های مناسبی را برای آموزش و یادگیری پایدار فراهم می‌کند و محیط پیرامون و دنیای اطراف خود را بهتر می‌شناسد.

در تحقیقی که عجمی و ابوالمعالی (۱۳۹۸) با عنوان تأثیر آموزش به روش بازی بر پیشرفت تحصیلی درس زبان انگلیسی و مهارت ابراز وجود زبان آموزان ۸ تا ۱۲ ساله انجام داده‌اند به این نتیجه رسیدند که آموزش به روش بازی بر پیشرفت تحصیلی درس زبان انگلیسی و ابراز وجود زبان آموزان ۸ تا ۱۲ ساله تأثیر دارد.

در تحقیقی که قربانی (۱۳۹۶) با عنوان تأثیر روش تدریس بازی محور در تعمیق یادگیری دانش آموزان به عمل آورده است به این نتیجه رسیده است که روش تدریس بازی محور نقش اساسی در یادگیری و آموزش دانش آموزان دارد. در مطالعه‌ای که حیدری فارسانی (۱۳۹۶) تحت عنوان نقش بازی‌های آموزشی در یادگیری درس تعلیمات دینی دانش آموزان مقطع ابتدایی انجام داده است به این نتیجه رسیده است که بازی‌های آموزشی در ایجاد انگیزه، یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در درس دینی بسیار با اهمیت می‌باشند.

در پژوهشی که قلی پور وهمکاران (۱۳۹۵) تحت عنوان بررسی نقش بازی‌های آموزشی و کلاسی بر میزان یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی به عمل آورده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که دانش آموزانی که از بازیهای آموزشی و کلاسی استفاده می‌کنند و با این بازیها، آموزش می‌بینند موفق‌تر از دانش آموزان بی بهره از این بازیها هستند. بنابراین بین استفاده و بکارگیری از بازیهای آموزشی و کلاسی با میزان یادگیری دانش آموزان در مقطع ابتدایی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد.

در مطالعه‌ای که گورانی طبلی و همکاران (۱۳۹۵) تحت عنوان نقش هنر بازی در یادگیری دانش آموزان دوره ابتدایی انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که تلفیق بازی و آموزش به تعمیق یادگیری می‌انجامد. با توجه به تنوع و انعطاف پذیری فرایند آموزش در روش تلفیقی هنر، نظام آموزشی کشور می‌تواند با گسترش این روش آموزشی، به ویژه در مقطع دبستان، زمینه را جهت تربیت دانش آموزانی دارای انگیزه برای یادگیری فراهم نماید.

در پژوهشی که صفاری (۱۳۹۵) تحت عنوان بررسی نقش بازی در آموزش درس ریاضی انجام داده است به این نتیجه رسیده است که روش تدریس مبتنی بر بازی در یادگیری مسائل ریاضی موثرتر است.

در تحقیقی که مستشیری و خرمیان (۱۳۹۴) تحت عنوان بررسی نقش یادگیری از طریق بازی در دانش آموزان دوره ابتدایی به عمل آورده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که بازی و آموزش به صورت عینی نقش بسیار مهمی در یادگیری دانش آموزان دارد. در تحقیقی که هاشمی (۱۳۹۹) تحت عنوان اثر بخشی دو روش تدریس ریاضی به شیوه بازی به همراه داستان گویی در یادگیری دانش آموزان دختر ابتدایی شهرستان بروجرد انجام داده است به این نتیجه رسیده است که روش تدریس مبتنی بر داستان و همراه با بازی می‌تواند در افزایش یادگیری دانش آموزان بسیار اثربخش باشد.

هدف از تحقیق:

هدف از انجام این تحقیق، بررسی اثربخشی بازی های آموزشی و تاثیر در روش تدریس معلمان است که برای این منظور به روش های تدریس مبتنی بر بازی و نقش هر کدام در یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخته شده است.

مواد و روش تحقیق:

روش مطالعه در این تحقیق به صورت مطالعه کتابخانه‌ای بوده است. برای این منظور از مطالب موجود در مقاله، تحقیق‌های چاپ شده و همچنین مطالب دیجیتالی استفاده شده است.

بحث و نتیجه‌گیری:

یادگیری برای معلمان و افراد مؤثر در حیطه آموزش همواره چالش بوده است، بازی نه تنها تفهیم مطالب درسی را راحت‌تر می‌کند بلکه مدیریت کلاس توسط معلمان را نیز تسهیل می‌بخشد و به طور کلی راندمان آموزش را بالاتر می‌برد. بازی تفکر فعال و نقادانه را در دانش آموزان رشد می‌دهد و به دانش آموزان آزادی عمل نسبی می‌بخشد که به کمک آن بر تفکر و اندیشه خود تکیه کنند. استفاده از بازی در آموزش مزایا و معایب دارد که می‌توان گفت تبحر و تجربه معلمان است که میزان اثرگذاری آن را افزایش می‌دهد. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تحت تأثیر عوامل مختلفی است که اگر این عوامل و چگونگی تأثیر آنها در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مورد شناسایی قرار گیرد، به خوبی می‌توان به اهداف نظام تعلیم و تربیت دست یافت. آموزش بازی مبتنی بر خلاقیت به دانش آموزان کمک می‌کند تا چیزهای تازه را کشف کرده به خاصیت اشیا پی ببرند،

دنیای اطراف خود را بهتر بشناسند، به افکار خود نظم دهند و مطالب را بدون فشار و با رغبت خویش یاد بگیرند. با توجه به اینکه دانش آموزان زمان زیادی را صرف بازی می‌کنند و اکثر آنها در طول روز مشغول انجام بازی هستند می‌توان در غالب بازی‌ها مطالب زیادی را به آنها آموخت. سن کودکی اکثراً توأم با آموختن چیزهای جدید است در صورتیکه بتوان راهکارهای جدیدی را جهت آموزش اتخاذ نمود می‌توان علاقه دانش آموزان را به مطالب درسی افزایش داد. استفاده از بازی‌های متناسب با شرایط رشدشناختی کودک موجب پرورش روح همکاری و همیاری در میان کودکان، بروز فضایل اخلاقی سازنده در کودکان، احساس استقلال و سربلندی، یادگیری بهتر مطالب درسی، انجام تکالیف آموزشی، رشد جسمانی و عاطفی و ذهنی کودکان، رشد خلاقیت کودکان و برقراری رابطه بهتر با دیگران، ثبات شخصیت، مسئولیت‌های کودکان در اجتماع آینده می‌گردد. بازی فرصت‌های مناسبی را برای آموزش و یادگیری پایدار فراهم می‌کند و محیط پیرامون و دنیای اطراف خود را بهتر می‌شناسد. دانش آموزانی که از بازیهای آموزشی و کلاسی استفاده می‌کنند و با این بازیها، آموزش می‌بینند موفق‌تر از دانش آموزان بی بهره از این بازیها هستند. بنابراین بین استفاده و بکارگیری از بازیهای آموزشی و کلاسی با میزان یادگیری دانش آموزان در مقطع ابتدایی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. بازی و آموزش به صورت عینی نقش بسیار مهمی در یادگیری دانش آموزان دارد. بازی در تسریع عملیات و درک مفاهیم و اعمال ریاضی، پیشرفت تحصیلی درس زبان انگلیسی و ابراز وجود زبان آموزان ۸ تا ۱۲ ساله، ایجاد انگیزه، یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در درس دینی بسیار با اهمیت می‌باشند.

منابع

۱. بختیاری، فاطمه؛ مهرزاد، زهرا. (۱۳۹۸). تأثیر بازی در آموزش و یادگیری کودکان. چهارمین کنفرانس بین المللی دستاوردهای نوین پژوهشی در علوم اجتماعی، علوم تربیتی و روانشناسی، اصفهان.
۲. بهادری، نیما؛ مهدوی خرمی، نجمه؛ فتوحی، زهرا. (۱۳۹۹). کاربرد و مزایای گیمیفیکیشن در آموزش و تدریس. هفتمین کنفرانس بین المللی دستاوردهای نوین پژوهشی علوم تربیتی، روانشناسی و علوم اجتماعی، اصفهان.
۳. جعفری زارع، سجاد؛ جعفری زارع، هادی؛ لطفی، افتخار. (۱۳۹۹). نقش روش تدریس ریاضی به کمک بازی‌های هدفدار آموزشی در تعامل دانش آموزان ابتدایی. دومین همایش ملی آموزش ریاضی ابتدایی، گرگان.
۴. حیدری فارسانی، رقیه. (۱۳۹۶). نقش بازی‌های آموزشی در یادگیری درس تعلیمات دینی دانش آموزان مقطع ابتدایی. همایش کشوری دانش موضوعی-تربیتی (دانش آموزش محتوا): آموزش دینی و قرآن ابتدایی، قم.
۵. رضایی، محسن؛ هاشمی، محمدرضا؛ محمدیان، امیرحسین. (۱۳۹۹). تأثیر بازی‌های رایانه‌ای بر انگیزه پیشرفت تحصیلی درس ریاضی دانش آموزان پسر با اختلال یادگیری. دومین همایش ملی آموزش ریاضی ابتدایی، گرگان.
۶. زارع خورمیزی، الهه؛ شهوازیان، سلاله؛ کهدویی، سمیه. (۱۳۹۹). نقش بازی مبتنی بر خلاقیت در خودباوری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. کنفرانس بین المللی حقوق، روانشناسی، علوم تربیتی و رفتاری، کرج.
۷. شاکری بلیلی، رضا؛ معتقدی، رضا؛ خرمی، محمد؛ محسنی، مجتبی. (۱۳۹۷). نقش بازی در یادگیری. پنجمین همایش علمی پژوهشی "از نگاه معلم"، میناب.
۸. شکفته، محمد؛ حجتی، نسرين. (۱۳۹۴). تدریس بازی محور، شیوه‌ای نوین در نظام آموزشی. دومین همایش ملی راهکارهای توسعه و ترویج علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره و آموزش در ایران، تهران.
۹. صفاری، رؤیا. (۱۳۹۵). بررسی نقش بازی در آموزش درس ریاضی. اولین همایش ملی ریاضی و آمار، شیراز.
۱۰. صیف، محمدحسن؛ ضمیران، فاطمه. (۱۳۹۷). آموزش مبتنی بر بازی. پنجمین همایش ملی پژوهش‌های نوین در حوزه علوم تربیتی و روانشناسی ایران (با رویکرد فرهنگ مشارکتی)، تهران.
۱۱. عابدی، مرضیه؛ عابدی، نسرين. (۱۳۹۹). بازی و یادگیری ریاضی. دومین همایش ملی آموزش ریاضی ابتدایی، گرگان.
۱۲. عجمی، فاطمه؛ ابوالمعالی، خدیجه. (۱۳۹۸). تأثیر آموزش به روش بازی بر پیشرفت تحصیلی درس زبان انگلیسی و مهارت ابراز وجود زبان آموزان ۸ تا ۱۲ ساله

۱۳. غلامپور، نرجس. (۱۳۹۹). اثربخشی بازی‌های آموزشی بر یادگیری درس ریاضی دانش آموزان با تاکید بر بازی ستاره. دومین کنفرانس ملی یافته‌های نوین یاددهی-یادگیری در دوره ابتدایی، بندرعباس.
۱۴. فاروقی، نگین؛ کوهی زاده، نیلوفر. (۱۳۹۸). تأثیر در آموزش و یادگیری. دومین همایش بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی، همدان.
۱۵. قادری، علی؛ جمال آبادی، فاطمه؛ شاپورجانی، فائزه. (۱۳۹۹). بررسی کاربرد بازی‌های گروهی در کلاس درس بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان. دومین کنفرانس ملی یافته‌های نوین یاددهی-یادگیری در دوره ابتدایی، بندرعباس.
۱۶. قاسمی، نازنین. (۱۳۹۹). بررسی نقش بازی در بهبود کیفیت یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی. هشتمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران.
۱۷. قربانی، فاطمه. (۱۳۹۶). تأثیر روش تدریس بازی محور در تعمیق یادگیری دانش آموزان. دومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد.
۱۸. قلی پور، سرشین؛ شیرزاد، نگین؛ دهقان، لیلا؛ حسینی، کلثومه. (۱۳۹۵). بررسی نقش بازیهای آموزشی و کلاسی بر میزان یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی. سومین همایش ملی راهکارهای توسعه و ترویج علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره و آموزش در ایران، تهران.
۱۹. قلی پور، سرشین؛ شیرزاد، نگین؛ دهقان، لیلا؛ حسینی، کلثومه. (۱۳۹۵). بررسی نقش بازی‌های آموزشی و کلاسی بر میزان یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی. سومین همایش ملی راهکارهای توسعه و ترویج علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره.
۲۰. قنواتی، راضیه؛ محمدی احمد آبادی، ناصر. (۱۳۹۹). بررسی نقش آموزش بازی محور بر یادگیری و درک مطلب فراگیران. اولین کنفرانس علمی پژوهشی روانشناسی، مشاوره، علوم تربیتی و علوم اجتماعی.
۲۱. گورانی طبلی، طیبیه؛ بحری تنبانی، نجیبه؛ اسلامی چاهویی، مریم؛ سالاری، اسلام. (۱۳۹۵). نقش هنر بازی در یادگیری دانش آموزان دوره ابتدایی. اولین کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری، علوم تربیتی و اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل، ساری.
۲۲. مستشیری، سیده الناز؛ خرمیان، انسیه. (۱۳۹۴). بررسی نقش یادگیری از طریق بازی در دانش آموزان دوره ابتدایی. اولین کنفرانس بین المللی مدیریت، اقتصاد، حسابداری و علوم تربیتی، ساری.
۲۳. مقدسی، مانا؛ سرمستی، ژیلا؛ میرحسینی، معصومه؛ مسعود، سارا؛ مرجب، مهشید. (۱۳۹۹). بررسی چگونگی عملکرد بازی‌های فکری در آموزش و یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی. نهمین کنفرانس ملی روانشناسی، علوم تربیتی و اجتماعی، بابل.
۲۴. موسوی، سیده مریم؛ بیات، سکینه؛ جعفری، فائزه. (۱۳۹۹). نقش بازی‌های آموزشی در آموزش ریاضی دوره ابتدایی. دومین همایش ملی آموزش ریاضی ابتدایی، گرگان.
۲۵. مهرزاد، زهرا؛ بختیاری، فاطمه. (۱۳۹۸). بررسی رابطه روش تدریس همراه با بازی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. کنفرانس ملی پژوهش‌های حرفه‌ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد دستاورهای نوین در علوم تربیتی و رفتاری "ازنگاه معلم، میناب.
۲۶. نیکخواه، محمد؛ یزدان مهر، فاطمه؛ منصوریان، عاطفه. (۱۳۹۹). نقش بازی در فرایند یاددهی و یادگیری کودکان. پنجمین همایش ملی علمی پژوهشی روانشناسی و علوم تربیتی، شیروان.
۲۷. هاشمی، فاطمه سادات. (۱۳۹۹). اثر بخشی دو روش تدریس ریاضی به شیوه بازی به همراه داستان گویی در یادگیری دانش آموزان دختر ابتدایی شهرستان بروجرد. نهمین کنفرانس ملی روانشناسی، علوم تربیتی و اجتماعی، بابل.
۲۸. همتی علمدارلو، مهدی؛ قلی پور، محمدرضا. (۱۳۹۹). تأثیر روش‌های تدریس مبتنی بر بازی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. دومین کنفرانس ملی یافته‌های نوین یاددهی-یادگیری در دوره ابتدایی، بندرعباس.